

FLAKSTADSAMFUNNET MØT 2031

FLAKSTAD KOMMUNE • KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2019-2031

Planen er vedtatt av kommunestyret i Flakstad • 1. gangs behandling 09. april 2019 i K-sak 029/19 • 2. gangs behandling 11. juni 2019 i K-sak 054/19

Foto forside: SALT/Mohamad M Alhadad

Foto denne side: SALT/Ane Oline Roland

Innhold

Forord.....	3
Om Flakstad.....	4
Kommunens visjon og mål.....	6
Kommuneplanens samfunnsdel.....	8
Kommunen som organisasjon og tjenesteyter.....	10
Bolyst og tiltrekningskraft.....	12
Bærekraftige og trygge lokalsamfunn.....	15
Livslang helse og trivsel for alle.....	18
Fremtidens Flakstad.....	20
Verdiskaping på hav og land.....	23
Dugnad, identitet og tungeskjæring.....	26
Arealstrategi.....	29
Vedlegg.....	31

Forord

Flakstadjæringa

Vi bor på den plassen med de fineste folkan.

Vi har nå sammen laget en samfunnsplan. En plan som forteller oss hvilken vei vi vil at samfunnet i Flakstad skal ta mot fremtiden. Hva som er våre verdier, og hva vi setter pris på med å være en del av Flakstad kommune.

En samfunnsplan er en overordnet plan for utvikling av samfunnet, Flakstadsamfunnet. Vi har fått god hjelp fra SALT for å utarbeide planen og de har gjort en formidabel jobb. De har snakket med mennesker, prøvd å vise hva vi som innbyggere i Flakstad ønsker oss av samfunn i fremtiden.

Dette er første planen som blir revidert i Flakstad kommune. Dette er en viktig jobb for å kunne være med på den utviklingen som ligger foran oss. For å kunne være relevant når goder skal fordeles og når samfunn skal styrkes.

Tusen takk til alle dere som har bidratt til å skape en slik plan for Flakstad kommune.

*Ordfører
Hans Fredrik Sørdal*

Om Flakstad

Flakstad kommune - med slagordet «Fra fjære til fjell», er en naturskjønn fiskeri- og reiselivskommune i Vest-Lofoten i Nordland. Kommunen strekker seg over øyene Flakstadøy og Moskenesøy, og er forbundet med resten av Lofoten via den 1 776 meter lange undersjøiske Nappstraumtunnelen.

Administrasjonssenteret er i tettstedet Ramberg som ligger sentralt til i kommunen, langs gjennomfartsåren E10. Her er også sentrale servicefunksjoner som skole, legekontor, bibliotek og servicenæring lokalisert. Flakstads nabo i øst er Vestvågøy kommune, mens Flakstads vestre nabo er Moskenes kommune.

Kommunens utstrekning er 178,08 km², hvorav 9,32 km² er vannareal ¹. Kommunen har lange historiske røtter innen primærnæringene fiskeri og jordbruk, men det er først og fremst fiskeriene som har vært det viktigste næringsgrunnlaget, og som har dannet grunnlag for flakstadfjæringens identitet og levesett frem til i dag.

og dype daler, og har et rikt fjell og flora med flere viktige hekkeområder for sjøfugl som for eksempel toppskarv, teist, krykkjer, havørn og kongeørn. I tillegg har nasjonalparken spor av bosetninger som kan dateres helt tilbake til steinalderen. Det er forventet at nasjonalparkstatusen kan få stor betydning for reiselivsutviklingen i Flakstad i tiden fremover ³.

Deler av bebyggelsen er lokalisert på «yttersia», vendt mot storhavet i nord, som kommunesenteret Ramberg og bygdene Fredvang, Vareid, Myrland og Vikten. Vendt mot «innersia» og Vestfjorden, finner vi bygdene Sund, Skjelfjord, Mølнарodden, Andopen, Nesland og Nusfjord, mens vi på østsiden finner det største fiskeværret: Napp ². Skreifisket har til alle tider hatt stor betydning for kommunen, og utgjør fortsatt den viktigste inntektskilden. Flakstad har likevel et variert arbeids- og næringsliv innen et bredt spekter av bransjer, fra primærnæring til sekundær- og tertiærnæring. I de senere år har reiselivet blitt en stadig viktigere næringsaktør i Flakstad.

Ved utgangen av 2018, hadde Flakstad 1292 innbyggere ⁴. I likhet med mange andre distriktskommuner står Flakstad overfor store demografiske utfordringer. Å stabilisere folketall og sikre fremtidig vekst for en bærekraftig samfunnsutvikling, er derfor den overordnede viktigste utfordringen for videre utvikling av Flakstadsamfunnet i fremtiden.

I 2018 ble deler av Flakstad kommune på Moskenesøya tildelt status som nasjonalpark. Lofotodden nasjonalpark preges av bratte tinder

¹ Flakstad Historielag, 2018

² Flakstad Historielag, 2018

³ Regjeringen, 2018

⁴ SSB, 2018

Foto: Karin Mimmi Fredriksen/#mittflakstad

Kommunens visjon og mål

Visjonen til Flakstad kommune og samfunnsplanen (2019-2031) representerer et bilde på hvordan man ønsker at Flakstad skal se ut i fremtiden og definerer et mål å strekke seg etter.

Flakstad – med plass til alle!

Gjennom innspillsrunder, datainnsamling og analyse er det identifisert tre hovedutfordringer som Flakstadsamfunnet står overfor i planperioden:

- Folketall og demografi
- Næringsutvikling og arbeidsplasser
- Håndtering av turiststrømmen

Visjoner og mål for samfunnsplanleggingen skal gjenspeile og møte disse utfordringene.

Visjonen «**Flakstad – med plass til alle!**» er blitt til gjennom innspillsprosesser, og stemt frem av innbyggerne i en avstemning på nett.

Visjonen peker på viktige verdier ved Flakstad-samfunnet som trekkes frem av innbyggerne: raushet, samhold og dugnadsvilje. Og den viser til at alle skal være velkomne, bli tatt godt i mot og trives i Flakstad – både som fastboende, nytilflyttere og besøkende.

Alle grupper i samfunnet – barn, voksne og eldre, uansett funksjonsnivå, skal trives og leve gode liv i Flakstad. Vi har god plass – både til næringsutvikling, fiskeri, landbruk og nye innbyggere, og Flakstad byr på rike muligheter til å leve et godt liv nært naturen og med god plass rundt deg.

Visjonen gjenspeiler seg i fokusområdene i planen. Disse utgjør forhold som særlig vil bli vektlagt i fremtidig samfunnsutvikling.

FOKUSOMRÅDE

OVERORDNET MÅL

Bolyst og tiltrekningskraft	Vi vil ha et levende Flakstadsamfunn med bærekraftige bygder og fiskevær, og med flere folk i husan.
Bærekraftige og trygge lokalsamfunn	Vi vil at Flakstad skal være en bærekraftig kommune med fokus på ressursforvaltning og naturmiljø, en god forvaltning av turismen og et godt kollektivtilbud. Og at kystfiske og reiseliv skal være klimavennlig og bidra aktivt til det grønne skiftet.
Livslang helse og trivsel for alle	Vi vil ha et åpent og helsefremmende samfunn med høy trivselsfaktor og sterkt samhold på tvers av generasjoner, hvor ingen skal føle seg ensom.
Fremtidens Flakstad	Vi satser på fremtidens Flakstad! Vi vil fremme trivsel, læring og aktivitet, og sikre en trygg oppvekst for barn og unge.
Verdiskaping på hav og land	Vi vil at Flakstad skal videreutvikles som en aktiv og fremtidsrettet fiskerikommune. Vi ønsker at primærnæringene fortsatt skal stå sterkt og videreutvikles, men også legge til rette for nye næringer. Lokale naturressurser og kvoterettigheter skal gi mest mulig verdiskaping i kommunen.
Dugnad, identitet og tungeskjæring	Vi vil at Flakstad skal være en aktiv kulturkommune for barn, unge og voksne, som ivaretar dugnadsånd og styrker Flakstad-identiteten.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanen er det overordnede og langsiktige styringsdokumentet for Flakstad kommune. Kommuneplanen består av en samfunnsdel med arealstrategi, og en arealplan. Kommuneplanens samfunnsdel belyser viktige faktorer som påvirker utviklingen av Flakstadsamfunnet og fastsetter mål, veivalg og strategier for fremtidig utvikling.

KOMMUNEPLANEN skal ivareta kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen.
(Plan- og bygningsloven kapittel 11, § 11-1)

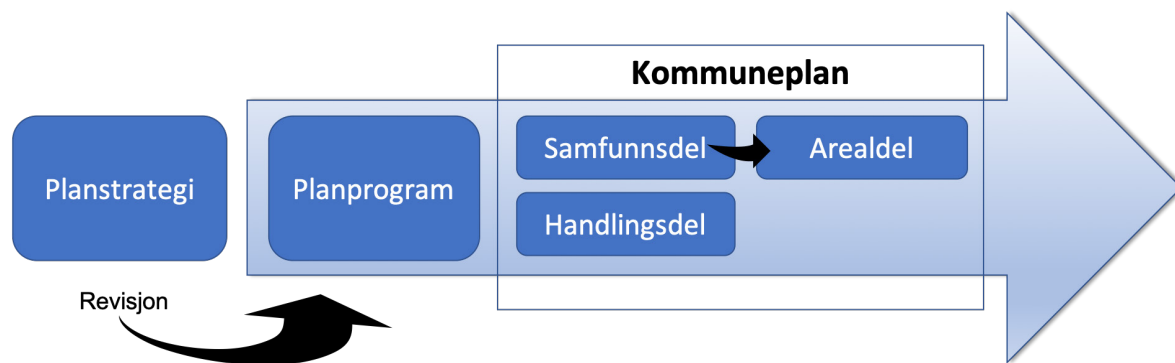
Det skal i medhold av plan- og bygningsloven være en vesentlig kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Kommuneplanens samfunnsdel legger føringer for arealplanlegging i form av en arealstrategi ¹. Arealstrategien presenterer ulike arealbehov- og utfordringer

i Flakstad kommune, og definerer viktige satsingsområder knyttet til arealforvaltning. Slik er kommuneplanens samfunnsdel et verktøy for fremtidig samfunnsplanlegging som gir føringer for sektorplanlegging og arealplan.

Planen tar utgangspunkt i kommunens planstrategi og vedtatte planprogram ², samt legger retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn. Planen er utarbeidet i tråd med kravet om en åpen, demokratisk, og forutsigbar prosess, med

rom for medvirkning ³. Gjennom innspillmøter, innbyggerundersøkelser, barnetråkk, intervju med utvalgte målgrupper, SWOT analyser på enhetsnivå, stand i kommunesenteret og fotokonkurransen #mittflakstad, har kommunens innbyggere og ansatte bidratt med innspill og prioriteringer til planen. I tillegg er informasjon og underlagsdokumenter fra forutgående innspillsprosesser knyttet til prosjektet "Fremtidens Fiskevær", og aktuelle regionale innspillsprosjekter benyttet (Jakten på Lofoten, Bærekraftig reiseliv Lofoten). Arealstrategien er utformet med bakgrunn i offentlig statistikk og medvirkning belyst i de seks fokusområdene presentert innledningsvis.

Kommuneplanens samfunnsdel skal ifølge plan- og bygningsloven § 1-1 ta særlig hensyn til barn og unges oppvekstvilkår. Dette er ivaretatt i fokusområdet «Fremtidens Flakstad». Videre skal grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte (pbl. § 5-1).

Figur 1: Kommuneplanprosessen

1 Miljøverndepartementet, 2012

2 Formannskapet, sak 86/18

3 Miljøverndepartementet, 2012

«En bærekraftig utvikling er en utvikling som imøtekommer dagens ulike behov, uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.»

(Brundtlandkommisjonen)

Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting.

(Folkehelseloven § 4)

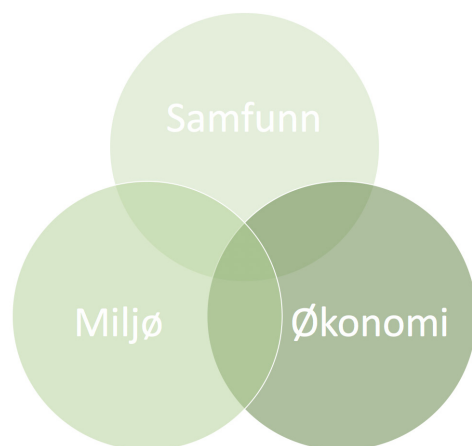
Et godt folkehelsearbeid handler om å legge til rette for å fremme befolkningens helse og trivsel, og redusere faktorer som har negativ innvirkning.

(Folkehelseloven § 3)

Bærekraft og folkehelse i samfunnsplanlegging

Å legge til rette for at Flakstad skal være et bærekraftig samfunn i fremtiden, og samtidig ivareta og tilpasse seg globale miljøutfordringer, er en viktig forutsetning for en fremtidsrettet og bærekraftig samfunnsplanlegging.

Bærekraftig samfunnsutvikling kan deles inn i tre hovedområder: Sosiale forhold, miljø og klima, og økonomiske forhold, og forstås som en utvikling som ivaretar alle disse forholdene i like stor grad. For å imøtekomme en bærekraftig utvikling, er det med andre ord viktig at områder som utdanning, arbeid, likestilling, ressursforvaltning, miljø,

Figur 2: Bærekraftig utvikling (SALT)

klimagassutslipp, kulturelt mangfold og gode helsetilbud prioriteres ⁴.

Flakstad skal i planperioden 2019-2031 særlig legge vekt på å ivareta følgende av FNs definerte bærekraftsmål:

Figur 3: Bærekraftsmålene (FN, 2018)

Med bakgrunn i Flakstadsamfunnets definerte hovedutfordringer, vil bærekraftsmål 8, 11 og 4 være særlig vektlagt.

Foruten bærekraft er hensynet til folkehelse et overordnet premiss som må ligge til grunn for en god samfunnsplanlegging. Gjennom folkehelseloven er kommunen forpliktet til å ivareta folkehelse ved planlegging etter plan- og bygningslovens kapittel 11 (se faktaboks øverst på siden).

⁴ FN 2018

Begrepet folkehelse handler om befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i befolkningen. Folkehelsen påvirkes av en rekke faktorer, og berører alle sektorer i kommunens virksomhet. Derfor omtales ikke folkehelse spesifikt i et eget kapittel, men er hensyntatt i alle deler av planen, også ut over fokusområdet «Livslang helse og trivsel for alle».

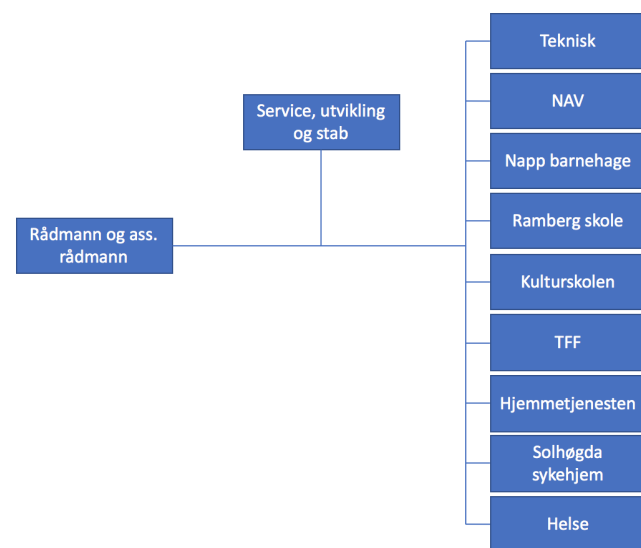

Figur 4: Dahlgren G, Whitehead M, 1992.

Kommunen som organisasjon og tjenesteyter

Flakstad kommune har totalt ca. 230 ansatte i hel- eller delstilling, (inkludert fast ansatte, midlertidige og vikarer), med kompetanse innen et bredt spekter av fagfelt. Kommunen er organisert i en to-nivå modell, der rådmannen med sin stab er direkte ansvarlig overfor enhetslederne. Dagens organisering ble vedtatt av kommunestyret i november 2014.

De kommunale tjenestene er delt inn i følgende enheter:

I tillegg har Flakstad totalt 26 formaliserte samarbeid med andre vertskommuner i Lofoten, noe som synliggjør et bredt kommunalt ansvarsområde. Fra og med 2019 er barneverntjenesten for Flakstad, Moskenes og Vestvågøy kommuner samorganisert, og lokalisert til Vestvågøy.

En forutsetning for å ta ansvar for lokalsamfunnets utvikling er å sikre et aktivt lokaldemokrati. Bred medvirkning i planprosesser og dialog mellom lokalsamfunn og politikere er viktig for et sterkt lokaldemokrati ¹.

¹ Regjeringen 2014

For fremtiden vil det være avgjørende at også yngre generasjoner har muligheten til få reell påvirkningskraft i kommunen ved å fremme initiativ. Kommunen vil derfor ha et ungdomsråd. Et ungdomsråd skal ha en kontaktperson som fanger opp relevante saker i kommuneorganisasjonen, ha et tydelig mandat, samt ha en god forankring og interesse hos ordfører og rådmann ².

² Regjeringen, 2018

Figur 5: Organisasjonskart Flakstad kommune

Hva forteller de ansatte i Flakstad kommune?

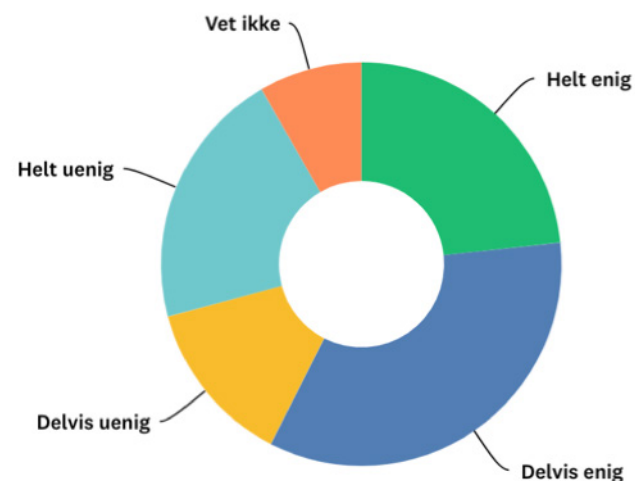
Gjennom SWOT-analyser i kommuneorganisasjonen er interne styrker og utfordringer i Flakstad kommune som organisasjon og tjenesteyter kartlagt:

STYRKER	UTFORDRINGER/ FORBEDRINGSOMRÅDER
Godt arbeidsmiljø	Informasjonsflyt, åpenhet og handlekraft
Et godt tverrfaglig samarbeid	Ønske om å gjenskape lokalt engasjement og skape bolyst for innbyggere og tilflyttere
Stabil arbeidsstokk med dedikerte medarbeidere	En mer effektiv regional samhandling - lære av andre kommuner og regioners erfaringer
God lokalkunnskap	Utnytte ny teknologi som ressurs for kvalitetssikring og effektivisering
Effektive og løsningsorienterte ansatte i møte med varierte arbeidsoppgaver	Innbyggertall, befolkningsvekst, fødselsrate, og boligtilgang
Gode muligheter for opplæring, videreutdanning og kursing	Rekruttering av fagkompetanse i konkurranse med et mer variert arbeidsmarked og større fagmiljø i nabokommunen

Innspill fra innbyggerne på kommunen som organisasjon

Flakstads innbyggere har spilt inn følgende forbedringsområder for kommunen:

FORBEDRINGSOMRÅDER
<ul style="list-style-type: none">
• Kommunikasjonen mellom innbyggere og kommune bør bedres
• Det bør arbeides for bedre kommunikasjon og veiledning ved saksbehandling av byggesaker
• Det bør jobbes aktivt med omdømmebygging i Flakstad
• Kommunen bør være en aktiv støttespiller for næringslivet i Flakstad og bidra til å løfte frem lokale initiativ
• De kommunale tjenestene må styrkes for å sikre økt velferd og helse

Figur 6: Diagrammet viser svarfordeling i befolkningen på påstanden: «Kommunale tjenester bør i større grad overføres til andre kommuner gjennom interkommunalt samarbeid».

Bolyst og tiltrekningskraft

I dette kapitlet beskrives den demografiske utviklingen i Flakstad kommune. Datagrunnlaget er basert på offentlig statistikk og innspillsrunder. Følgende temaområder inngår: omdømmebygging, demografiske utfordringer, boligpolitikk og arealstrategi.

NÅ-SITUASJON:

Befolkning 2018: **1 292 innbyggere** (per 4. kvartal)

Flakstad kommune har hatt en jevn nedgang i folketall de siste 30 år. Statistisk sentralbyrås (SSB) befolkningsfremskriving tilsier at vi kan forvente å være mellom 1000 og 1100 innbyggere i 2040. Flakstad har samtidig en relativt aldrende befolkning. Andelen eldre øker samtidig med at folketallet synker, og forskjellene her er større enn i fylket og landet for øvrig. Med fødselsunderskudd i kommunen vil nettotilflytning mest sannsynlig måtte være driveren for befolkningsvekst i Flakstad i planperioden.

Tabell 1: Boenheter pr 2018:

Enebolig	629
Tomannsbolig	14
Rekkehus, kjedehus og andre småhus	21
Boligblokk	4
Bygning for bofellesskap	0
Andre bygningstyper	15

FORVENTET UTVIKLING:

Befolkning 2030: **1 134 innbyggere** (SSB)

Befolkning 2040: **1 013 innbyggere** (SSB)

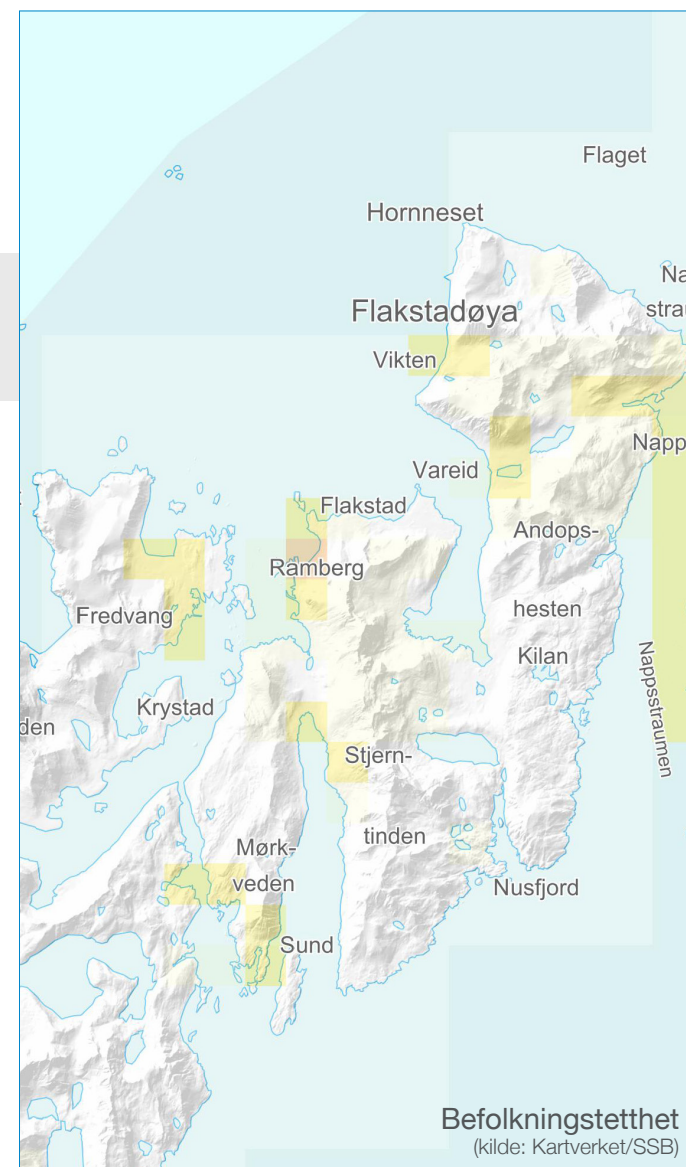
Det er en direkte sammenheng mellom befolkningsutvikling, og kommunens inntektsutvikling. Gjennomsnittlig generer hver innbygger ca. mellom kroner 60.000 og 70.000 i statlige rammeoverføringer per år ¹.

Nye boligtrender tilsier at det ikke er selve boligen eller boligtypen som er viktigst når folk flytter til et sted, men heller stedets kvaliteter ². Kommunens boligpolitiske plan (2016-2018) slår fast at det er lite samsvar mellom behov og tilbud av boliger, og de boligene som finnes i markedet ligger ikke der folk helst vil bo.

I Lofoten som region er det flyt av arbeidskraft mellom kommunene. 187 personer bosatt i Flakstad pendler ut av kommunen og 139 personer bosatt i andre kommuner har sitt arbeidssted i Flakstad (2017). At flere pendler inn enn antallet

¹ Flakstad kommune, 2019

² NIBR-rapport 2014:1 Boligpreferanser i distriktene

som pendler ut representerer tapt bosetting. I tillegg kommer en høy andel utenlandske sesongansatte innen fiskeri og reiseliv som ofte oppholder seg her i perioder på 3-9 måneder årlig, uten å være fast bosatt. Bedriftenes boligbehov løses ofte med midlertidige tilpasninger som har medført mange søknader om dispensasjoner fra regelverk og reguleringsplaner.

Økt interesse for å bygge fritidsboliger i Flakstad har medført økt behov for oppfølging og saksbehandling fra kommunens side, da det ofte utløser krav om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel. I tillegg leies nesten hver 10-ende bolig, eller del av bolig, i Flakstad ut via Airbnb ³.

Til tross for jevn nedgang i folketall, har Flakstad attraktive og trygge bo- og oppvekstområder. Sammen med nærhet til handelsbyen Leknes og flyplass, gjør det Flakstad til et attraktivt bosted for småbarnsfamilier. Flakstad har ambisjoner om å tilrettelegge for flere boligområder og arbeidsplasser for økt bosetting i fremtiden.

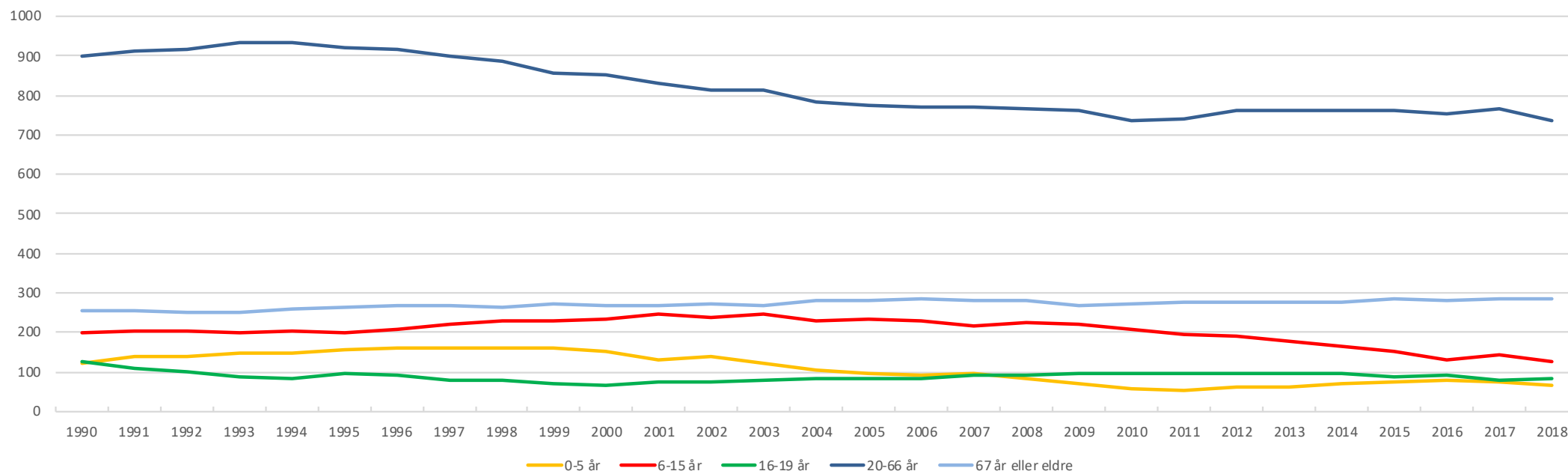
Hva sier flakstadjæringen?

De fleste flakstadjæringene mener at det ikke er god nok tilgang på utleieboliger og helårsboliger for folk som vil etablere seg i Flakstad. Det er mye som tyder på at tilrettelegging av tomter og boliger er viktig for den videre samfunnsutviklingen i Flakstad. Samtidig mener store deler av befolkningen at omfanget av fritidsboliger i Flakstad bør begrenses.

De som har bodd i kommunen over tid og tilflyttere har ulik mening om hvorvidt utvikling av tomter og boligfelt primært bør skje i kommunesenteret. Tilflytterne er mer positiv enn de langtidsboende til at utvikling av tomter og boligfelt først og fremst skjer i kommunesenteret. Det er tenkelig at det er viktigere for de som har bodd lenge i kommunen at bygdene videreutvikles. Dette kan knyttes til stedstilhørighet og identitet. I tillegg opplever tilflytterne det noe mer problematisk å pendle til nabokommunen, sammenlignet med langtidsboende.

”Det er plass til flere og vi håper at naturkvalitetene kan hjelpe oss med å rekruttere nye sambygdinger.

3 Rapport Nordlandsforskning (12/2017)

Figur 7: Befolkningsutvikling 1986-2018

MÅL

STRATEGI

Hovedmål: Vi vil ha et levende Flakstadsamfunn med bærekraftige bygder og fiskevær med flere folk i husan

Økt tiltrekningskraft på unge etablerere og økt bosetting i hele kommunen

- Det skal til enhver tid være tilgjengelig oversikt over tomter og arealer for boligbygging
- Etablerere skal få god veiledning i areal- og byggesaker for å bidra til boligbygging og gjøre det lettere å etablere seg i Flakstad
- Inkludere tilflyttere og innvandrere slik at de integreres i arbeid og fritid og blir stolte flakstadjæringer
- Arbeide for å få lov til å ta imot innvandrere
- Sikre norsk språk og kulturoppføring som bidrar til at innvandrere raskt kan gå inn i arbeidslivet og bruke sin kompetanse
- Legge til rette for at det skal være attraktivt for unge å etablere seg i Flakstad
- Studenter skal ha mulighet til midlertidig studieopphold og prosjektdeltakelse i kommune og næringsliv
- Næringslivets behov formidles til høgskole- og universitetsmiljøer
- Bevare og styrke våre attraktive bygder
- Kommunen skal markedsføre de fordeler, egenskaper og verdier som gjør det godt å bo i Flakstad
- Arbeide målrettet med rekrutteringstiltak

Det er husrom for alle som ønsker å bo i Flakstad

- Det etableres en tydelig areal - og boligpolitikk som skiller mellom helårsbolig, fritidsbolig og bolig for korttidsutleie
- Planlegge og legge til rette for en variert boligstruktur, med tilstrekkelig antall boliger og et differensiert botilbud som er i samsvar med innbyggernes behov
- Husbankens virkemiddelapparat utnyttes aktivt for å stimulere til boligutvikling i Flakstad
- Kommunen skal ha en oppdatert boligpolitisk plan som ivaretar boligsosiale hensyn
- Kommunen utreder ulike virkemiddel for å stimulere til helårsbosetting

Sesongarbeidere velger å bosette seg i Flakstad og inkluderes i samfunnet på alle nivå

- Kommune og næringsliv samarbeider aktivt for å stimulere til bosetting av arbeidsinnvandrere
- Kommune og næringsliv samarbeider om å legge til rette for mer helårlig arbeid for sesongansatte som grunnlag for bosetting

Ramberg videreutvikles som et levende og attraktivt kommunesenter

- Utvikle Ramberg som et attraktivt og moderne kommunesenter med fokus på variert boligbygging, næringsutøvelse, handel, og aktivitet for innbyggere i alle aldersgrupper

Flakstad skal ha et godt omdømme, og aktivt jobbe for å styrke sitt renommé

- Markedsføre positive aktiviteter og tiltak i Flakstad
- Legge til rette for en fremtidsrettet utvikling og økt kompetanse - Er vi god på ting blir vi attraktiv
- Kommunen skal ha en god organisasjonskultur med fokus på omdømmebygging og åpenhet
- Vi er stolte flakstadjæringer som drar i samme retning
- Økt samhandling med universiteter og høgskoler

Bærekraftige og trygge lokalsamfunn

I dette kapitlet beskrives forventede endringer i klima, vannforhold og naturfarer som kan ha betydning for samfunnsikkerheten i Flakstad. Videre skildres forhold knyttet til natur, miljø, samferdsel og økt turisme. Datagrunnlaget er basert på offentlig statistikk og innspillsrunder. Følgende temaområder inngår: Miljø, energi og bærekraft, samferdsel og infrastruktur.

Klimaendringer

Hvis globale utslipp av klimagasser fortsetter i samme takt som i dag kan vi forvente endringer i klima, hydrologiske ¹ forhold og naturfarer som har betydning for samfunnsikkerheten i Flakstad:

- **Nedbør og flom:** Episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet. Dette vil gi mer overvann og vi kan forvente at regnflommene i lavtliggende kystnære vassdrag blir større og hyppigere.
- **Stormflo:** Stormflonivået øker som følge av havnivåstigningen.
- **Skred:** Faren for jord-, flom- og sørpeskred øker med økte nedbørsmengder. Faren for våtsnøskred øker og faren for tørrsnøskred reduseres ².

Drikkevann

Flakstad har tre kommunale vannverk og i tillegg flere private vannverk og brønner. Drikkevannskvaliteten har gjennom årtier vært svært varierende. Noe forårsakes av dårlig råvann på grunn av tilsig

fra uteområder med frittgående dyr som gir økt forekomst av koliforme bakterier i perioder. Med forventet temperaturøkning og større og hyppigere regnflommer vil dette samlet kunne ha negativ påvirkning på råvannskvaliteten og gi økt behov for vannbehandling.

Natur

Flakstad har flere naturområder som er viktige for både folk og dyr. Arter av fugl som er kategorisert som sterkt truet i norsk rødliste har viktige områder for hekking og overvintring i Flakstad. Området omkring Kvalvika og Ryten er mye besøkt av Lofotværing og turister. Av stedene hvor Lofoten friluftsråd hadde utplassert elektroniske persontellere var det turen til Kvalvika som hadde flest besøkende i sommerhalvåret 2018. Også andre turområder i kommunen – både til fjells og langs strandsonen, opplever økt ferdsel.

I LAS sitt kart for turister er det kun registrert tre steder for å levere avfall: Skagsanden, Ramberg utkikkspunkt og Draugenplassen. Og tre steder hvor det er toalett tilgjengelig for turister: Skagsanden, turistinformasjon Steinbiten og Draugenplassen. Lofotodden nasjonalpark er nå vedtatt og omfatter naturområder på yttersia

vest i kommunen, deriblant Kvalvika. Kommunen skal ha tett dialog med Statens Naturoppsyn og Miljødirektoratet for å oppnå en god forvaltning av nasjonalparken og naturbasert turisme.

Flakstad kommune har store arealer med kulturlandskap. Gjengroingen av kulturlandskapet oppleves som problematisk, og har for mange ført til en endret opplevelse av landskapet og stort tap av arts mangfold.

Samferdsel og infrastruktur

Det er betydelig helårs tungtrafikk langs E10, i tillegg har økende helårsturisme gitt økt persontrafikk langs hele veistrekningen. Prosjektet E10 Nappstraumen – Å ligger inne i Nasjonal Transportplan 2018-2029 og omfatter sikring av syv skredpunkter i Flakstad og Moskenes kommuner mot snøskred. Punktene har varierende skredfaktor fra høy til lav. I tillegg inngår utbedring av eksisterende vei.

Gjennom medvirkningsprosesser kommer det fram at mange innbyggere, spesielt tilflyttere, ønsker rassikring og innkorting av E10 for å redusere reisetid og bedre kommunikasjon og pendlermuligheter.

¹ Med hydrologiske forhold menes nedbør, overflatevann mm.

² Norsk Klimaservicesenter, 2017

Folkehelsegruppa i kommunen har poengtert utrygg skolevei som en risikofaktor for personskader og som en viktig faktor for mindre hverdagsaktivitet. Gjennom innspill til planarbeidet er det avdekket behov for økt tilrettelegging for at myke trafikanter kan gå og sykle trygt til skole og i sitt nærmiljø. Barn og unge ønsker å ha kontakt med venner i hele kommune uten å være avhengig av skyss fra foreldre.

Energi

Energiutgifter som andel av brutto driftsutgifter har økt fra 1,12 prosent i 2015 til 1,19 prosent i 2017. Energiforbruken i kommunens egne bygg er utelukkende fra fornybare kilder. Flakstad har høyere energiutgifter per m² kommunalt eide bygg enn gjennomsnittet i fylket, landet og sammenlignbare kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser (Kostragruppe 05).

Hva sier flakstadjæringen?

Flakstadjæringen trekker fram naturkvalitetene i kommunen og setter pris på å bo midt i en storslått natur. De fleste innbyggerne i kommunen mener det er gode muligheter for friluftaktiviteter i Flakstad for innbyggere og besøkende. Flakstadjæringen opplever utfordringer knyttet til økt turistferdsel. Det er bred enighet om at det må tilrettelegges for toalett- og sanitærforhold, samt parkeringsmuligheter for turister. I tillegg er det mange som er opptatt av å styrke beitenæringen for å hindre gjengroing av kulturlandskap. Det er delte meninger om hvorvidt vann- og avløpsnettverket er velfungerende. Derimot mener majoriteten at vann- og avløpsavgiften bør være likt fordelt over hele kommunen. Et bedre utbygd kollektivtilbud etterspørres av alle aldersgrupper.

“Det er mange i dag som ønsker å bo nært naturen og som synes det er fint her, men som ikke har, eller ønsker å være avhengig av bil. Kommunikasjonene gjør det vanskelig for disse å bosette seg her.”

Foto: Lisbeth Eriksen/#mittflakstad

MÅL

STRATEGI

Hovedmål: Vi vil at Flakstad skal være en bærekraftig kommune med fokus på ressursforvaltning og naturmiljø, en god forvaltning av turismen og et godt kollektivtilbud. Og at kystfiske og reiseliv skal være klimavennlig og bidra aktivt til det grønne skiftet.

Turismen i Flakstad skal forvaltes på en måte som ikke går på bekostning av natur, miljø og lokalsamfunn.

- Arbeide for å etablere Fredvang som nordre innfallsport til Lofotodden nasjonalpark
- Etablere infrastruktur for sanitær, avfallshåndtering og parkering som imøtekommer behovene som følger med økt turisme
- Tilrettelegge for økt samarbeid mellom kommunen og turistnæringen
- Bedre informasjonstilgangen for turister i forhold til avfallshåndtering og ferdsel i naturen
- Delta i regional destinasjonsutvikling og forvaltning av naturbasert turisme
- Stimulere til å øke FOU-aktiviteten i Lofoten innen naturbasert reiseliv og naturforvaltning

Prioritere bevaring av naturgrunnet og hindre tap og forringelse av biologisk mangfold og viktige naturområder

- Fokus på å balansere bruk og vern av tilgjengelig areal i Flakstad
- Økt satsing på landbruk- og beitenæring slik at kulturlandskapet opprettholdes
- Oppdatere kunnskapsgrunnet for naturtyper og prioriterte arter gjennom kartlegging og kvalitetssikring
- Være en viktig aktør i forvaltningen av Lofotodden Nasjonalpark
- Gjennomføre tiltak som reduserer slitasje på natur, miljø og lokalsamfunn

Det skal være enkelt å forflytte seg mellom bygdene i kommunen, og ut av kommunen, uten å være avhengig av bil.

- Flakstad kommune skal jobbe aktivt for å forbedre kollektivtransporttilbudet innad i kommunen og mellom nabokommunene, samt bedre korrespondanse mellom ulike transportmidler

Vi skal føle oss trygge når vi ferdes til fots og i bil

- Arbeide strategisk med Statens Vegvesen for ytterligere rassikring
- Arbeide strategisk for rassikring og innkorting av E10
- Legge til rette for myke trafikanter i hele kommunen, med gang- og sykkelvei, busskur, gatelys og skilting

Kommunal planlegging skal bidra til å begrense energiforbruk og redusere klimagassutslipp.

- Kartlegge og gjennomføre energiøkonomiserende tiltak på kommunal bygningsmasse
- Ta i bruk miljøvennlige og egnede teknologiske løsninger
- Kommuneorganisasjonen skal være miljøbevisst ved innkjøp av varer og tjenester
- Tilrettelegge for ladestasjoner for miljøvennlig transport
- Tilrettelegge stasjoner for kildesortering i alle deler av kommunen og for kildesortering i alle kommunale bygg
- Tilrettelegge for å opprettholde og styrke lokal matproduksjon, og økt tilgjengelighet på lokale produkter

Kommunen er forberedt og rustet til å møte fremtidige utfordringer som følge av klimaendringene

- Videreutvikle kommunal beredskapsstab
- Sikre rent drikkevann og overvannshåndtering, samt følge opp mål i kommunens vann- og avløpsplan
- Arbeide strategisk med Statens Vegvesen for ytterligere rassikring
- Kommunen skal ha oppdaterte farekart for skred, samt effektive og fremtidsrettede systemer for skredvarsling og evakuering
- Arbeide for rassikring av skredutsatt bebyggelse i kommunen

Livslang helse og trivsel for alle

Dette kapitlet beskriver forhold som har betydning for livskvalitet og helse i Flakstad, og hva som kan forbedres for et helsefremmende samfunn for alle. Datagrunnlaget er basert på offentlig statistikk og innspillsrunder. Følgende temaområder inngår; folkehelse og frivillig sektor, de over 65.

Flakstad kommune har en relativt aldrende befolkning. Andelen eldre øker samtidig som folketallet synker, og forskjellene er større enn i fylket og landet for øvrig. Det vil med andre ord være flere som trenger omsorgstjenester i fremtiden, og færre hender til yte hjelpen. Rammetilskuddet til kommunen avhenger av folketall, noe som samtidig vil gi mindre økonomiske ressurser for å møte dette behovet. Sammenlignet med tilsvarende kommuner, er dette nokså like forhold. Å fremme befolkningsvekst er derfor det viktigste enkelttiltaket også for å ivareta hensynet til livskvalitet og helse i fremtiden.

Folkehelseprofilen viser at Flakstad ligger signifikant høyere enn landsgjennomsnittet i andelen muskel og skjelettplager, samt skader som krever sykehusbehandling¹. Det antas at dette har sammenheng med befolkningens yrkessammensetning. Forventet levealder ligger så vidt over landsgjennomsnittet med 79,3 år for menn og 83,9 år for kvinner. Nærmere 24 prosent av befolkningen over 45 år bor alene. Det foreligger ikke tall som dokumenterer rusbruk eller sosiale helseforskjeller. Andelen psykiske plager, overvekt og fedme, samt barn av eneforsørgere er tilnærmet fylkes og

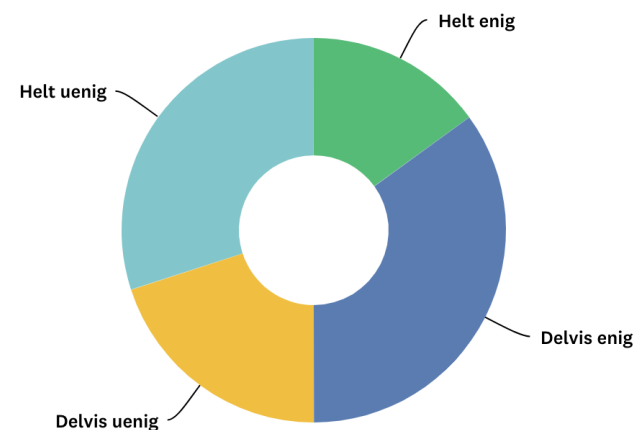
landsgjennomsnittet, mens antibiotikabruken er signifikant lavere enn på landsbasis.

Tilgangen til sosiale møteplasser er begrenset, spesielt for eldre. For å redusere fremtidige helseutfordringer må tilpassede lavterskeltilbud for fysisk aktivitet, samt andre folkehelseiltak videreføres og styrkes. Et nytt lavterskeltilbud der målet er å skape en møteplass for sosialt fellesskap og aktiviteter er under etablering (2019). Kommunen står fortsatt overfor utfordringer innen rus og psykiatri da dette behovet ikke er tilstrekkelig dekket.

Hva sier flakstadjæringen?

Flakstadjæringen peker på at det er lett å komme i kontakt med folk, og svært få av den voksne befolkningen føler seg ensom. Den yngre flakstadjæringen setter pris på all gleden naturomgivelsene i Flakstad gir. De unge er opptatt av at god barnehage og skole skaper stabilitet og trygghet for innbyggerne, og spesielt nyetablerere. Samtidig er det et ønske om flere aktivitetsmuligheter for hele befolkningen. Av den yngre befolkningen er det hele 50 % som er helt eller delvis enig i at de ofte føler seg ensom i Flakstad.

Det er behov for flere omsorgsboliger i kommunen, og det bør fortsatt jobbes for en god eldreomsorg og fritidsaktiviteter for eldre. De eldre setter pris på initiativer til aktivitet i regi av blant annet FYSAK. Det kommer også frem at hverdagstrivselen til innbyggerne preges av turiststrømmen, spesielt i høysesong.

Figur 8: Diagrammet viser funnene fra spørreundersøkelsen som representerer den yngre befolkningen (0-30 år), på påstanden «Jeg føler meg ofte ensom».

¹ Folkehelseinstituttet, 2018

“Tilgang til naturen, det er grunnen til at vi bor her. Både fysisk og psykisk. Miljøet gir oss veldig mye. Det er lett tilgang til fjell og hav. Dette er det vi vil ha.

“Det oppleves som at det er mange eldre som er ensomme. Det er viktig å skape en møteplass, også for dem. Det kunne kanskje også vært fruktbart for innvandrere å ha en fadder-familie i etableringsfasen.

MÅL	STRATEGI
Hovedmål: Vi vil ha et åpent og helsefremmende samfunn med høy trivselsfaktor og sterkt samhold på tvers av generasjoner, hvor ingen skal føle seg ensom	
Flere sosiale møteplasser for alle aldersgrupper	<ul style="list-style-type: none"> • Styrket samarbeid mellom kommunen og frivilligheten for å ivareta den sosiale trivselen • Styrke biblioteket som en sosial arena • Kommunen skal ha oppdatert planverk og prioriteringsliste som legger til rette for at det i samarbeid med lag og foreninger kan søkes om spillemidler til bygging og rehabilitering av nærmiljøanlegg knyttet til fysisk aktivitet og idrett, løypetiltak, samt lokale kulturarenaer • Prioritere etablering av idrettshall i tilknytning til kunstgressbanen på Ramberg i samarbeid med lokale aktører
Alle innbyggere skal ha muligheten til fysisk aktivitet i nærmiljøet	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennom kommunens planverk legges det til rette for økt lavterskel friluftsliv • Stimulere til frivillighetsarbeid knyttet til aktivitet og inkludering
En god eldreomsorg og ivareta sårbare grupper.	<ul style="list-style-type: none"> • Gi de eldste og de mest sårbare muligheter for sosial omgang, gode måltider og tilpasset aktivitet • Sørg for at Solhøgda sykehjem og hjemmetjenesten kan levere gode tjenester også i fremtiden • Tilrettelegge for at eldre skal få muligheten til å bo lengre i egen bolig, herunder vurdere å opprette trivselsråd, helsesykepleier og vaktmester for eldre
Alle innbyggere skal føle seg trygge i hverdagen, oppleve mestring og ha god helse	<ul style="list-style-type: none"> • Prioritere helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende aktiviteter for alle aldersgrupper, med fokus på lavterskeltilbud • Fremme folkehelse som tema i kommunens planer på alle nivå • Sikre et godt helsetilbud for alle aldersgrupper
Alle innbyggere skal ha tilgang til informasjon om sosiale arrangementer og begivenheter som foregår i kommunen	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle kanaler og metoder for kommunikasjon som når alle innbyggere • Arbeide for å opprette en “kommunal kalender” som gir oversikt over hva som skjer i Flakstad
Forebygge ensomhet og depresjon blant alle kommunens innbyggere	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre lavterskeltilbud som kveldsmaten og myldrekvelder for ungdom • Arbeide for et styrket tilbud om ungdomsklubb, eventuelt i samarbeid med lokale grendelag og/eller frivillighetskoordinator • Styrke det helsefremmende arbeidet i kommunen knyttet til åpenhet rundt psykisk helse, samt styrke rusforebyggende tiltak

Fremtidens Flakstad

I dette kapittelet beskrives forhold som påvirker barn og unges oppvekstvilkår i Flakstad. Sentrale tema er skole, barnehage, fritid, barns helse, infrastruktur og tjenestetilbud. Et viktig mål er å tilrettelegge for å øke Flakstads attraktivitet for barnefamilier. Datagrunnlaget er basert på offentlig statistikk og innspillsrunder. Følgende temaområder inngår: barn og unge.

277 personer av Flakstads bosetting er barn og unge i alderen 0-19 år ¹. Med andre ord er omtrent 20 prosent av befolkningen under 20 år.

I Flakstad kommune er det én offentlig og én privat barne- og ungdomsskole. Ramberg skole er kommunal og ligger i kommunesenteret Ramberg og har 1.-10. trinn med et fådelt barnetrinn. Folkebibliotek og svømmebasseng er tilknyttet skolen. Vikten skole er en privat livssynsskole 1.-10. trinn og eies av Guds menighet ².

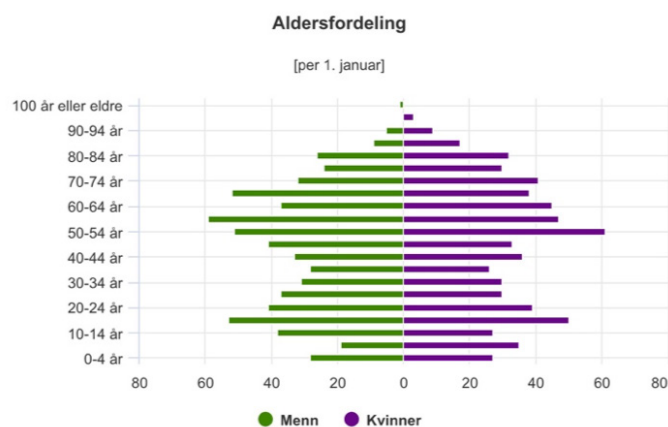
For elever som er bosatt i Flakstad kommune, viser undersøkelser at frafall i videregående skole ikke er entydig forskjellig fra landsnivået. Tall fra Elevundersøkelsen viser derimot at andelen 10. klassinger som trives på skolen er lavere enn i landet som helhet, uten at årsakene er nærmere belyst ³.

Av aktivitetsmuligheter er frivillig drevet kino, idrettslag (fotball, folkebad og skitrekking), skytterlag og «myldrekvelder» noen av de sosiale arenaene hvor barn og unge møtes. I tillegg finnes aktiviteter

¹ SSB, 2018

² Flakstad kommune, 2017

³ Elevundersøkelsen, 2018

Figur 9: Aldersfordeling

i offentlig regi, som kulturskole (barnekor m.fl.), bibliotek og kveldsmat for ungdom. Kunstgressbanen på Ramberg, folkebadet og skitrekking på Napp utgjør viktige fysiske arenaer for barn og unges aktivitet, i tillegg skytterbanen og lokale nærmiljøanlegg. Undersøkelser viser at ungdomsskoleelevene i kommunen er aktive i organiserte fritidsaktiviteter, og at denne prosentandelen ligger nært andelen på landsbasis. 78 prosent av ungdomsskoleelevene i Flakstad deltar på fysisk trening eller aktivitet ukentlig ⁴.

⁴ Ungdata 2016

Tabell 2: Prosentandel av ungdomsskoleelever som er aktive i organiserte fritidsaktiviteter. Antall deltakere i Flakstad kommune = 43. Kilde: Ungdata (2016)

Organiserte fritidsaktiviteter	Flakstad kommune	Nordland fylke	Norge
Organisert fritid (musikk- /kulturskole etc.)	40 %	50 %	52 %
Annen org. fritid (klubber, foreninger, lag etc.)	62 %	62 %	66 %
Ungdomsklubb	37 %	32 %	31 %
Idrettslag	64 %	60 %	63 %

En trygg oppvekst er viktig for barn og unges psykiske helse og sosiale utvikling ⁵. Majoriteten av ungdomsskoleelevene opplever positiv involvering av foreldrene sine med tanke på kjennskap til barnas venner og barnas fritidsaktiviteter. Det rapporteres om opplevd god fysisk og mental helse, samt at hyppig opplevelse av ensomhet blant ungdomsskoleelever er lavere enn på landsbasis ⁶.

Hva sier barn og ungdom i Flakstad om sitt nærmiljø?

Mørke og trafikkerte veistrekninger

Mørke og trafikkerte veistrekninger er utfordringer som opptar barn og unge i stor grad. Mangel på gatelys og gang- og sykkelvei gjør at mange føler seg utrygge når de ferdes langs veien. Det er et sterkt ønske om å tilrettelegge for trygg ferdsel for myke trafikanter tilknyttet barn og unges skolehverdag og fritid.

”Det er ikke noe lys eller gangvei, og bilene kjører fort.

5 Regjeringen, 2013

6 Ungdata, 2016

Flakstadungdommen er glad i aktivitet og natur!

Ballspill og svømming blir trukket frem som viktige aktiviteter. Fysisk aktivitet representerer ikke bare fritid og utfoldelse, men utgjør også en viktig sosial arena for elevene. Elevene trekker frem friluftaktiviteter, utsikt mot fjell og hav, rikt fugle- og dyreliv som viktige verdier, men ønsker flere aktivitetsmuligheter. De er opptatt av å bedre søppelhåndtering, forvaltning av turismen og å lage tilrettelagte turstier.

”JA til vedlikehold og utbygging av skianlegg i Nappskaret!

Ønske om et godt skolebygg- og fritidsområde

Barn og unge uttrykker misnøye med skolebygget. Det hevdes at byggets størrelse er upassende og at slitasje og akustikkproblemer går ut over trivselen. Fotballbanen og ballbingen er populær, men elevene håper på bedre vedlikehold og nytt kunstgress i fremtiden.

Elevene ønsker å benytte fasiliteter som gymsal og svømmehall oftere. Det er også et behov for å tilrettelegge bedre for utelek for de eldre elevene.

”Hva med volleyballnett på Ramberg-stranda?

Sosiale arenaer og møtesteder

Barn og unge i Flakstad møtes ofte på fritiden til tross for geografiske avstander. Det er et ønske om flere møtesteder for unge, hvorav en ungdomsklubb står høyt på lista. Pågangsmot og handlingsvilje uttrykkes knyttet til oppstart av potensiell ungdomsklubb. Kinoen er et positivt tiltak, men elevene ønsker flere filmvisninger. Et bedre kollektivtilbud, som for eksempel minibuss, vil gjøre det lettere å møte venner. Flere trekker frem ønsket om flere butikker i nærmiljøet.

”Vi ønsker å skjære torsketunger om vinteren

MÅL

STRATEGI

Hovedmål: Vi satser på fremtidens Flakstad! Vi vil fremme trivsel, læring og aktivitet, og sikre en trygg oppvekst for barn og unge

Flakstad har barnehager og skoler med høy kvalitet som gjør barna våre rustet til å møte fremtidens krav og utfordringer

- Utvikle en skole som oppleves relevant, motiverende og variert for den enkelte
- Skole- og barnehagebygg skal ha moderne læringsfasiliteter og et godt innemiljø
- Skoler og barnehager skal ha stimulerende aktivitetsområder innendørs og utendørs
- Nulltoleranse for mobbing i barnehage, skole og øvrige samfunnsarenaer der barn deltar
- Videreføre og sikre et godt helsestasjonstilbud for ungdom
- Inkluderende skole- og barnehagemiljø der alle opplever tilhørighet, livsglede og mestring

Barn og unge skal føle seg trygge når de ferdes utendørs til og fra skolen, og på fritiden

- Legge til rette for myke trafikanter i hele kommunen med gang- og sykkelvei, busskur, gatelys og skilting

Barn og unge skal fortsette å få være aktive på fritiden og ha gode muligheter for å dyrke sosiale relasjoner og fellesskap

- Utvikle trygge sosiale møtesteder, lekeplasser og aktivitetsområder i hele kommunen
- Utrede muligheten for etablering av større anlegg som lysløype, svømmehall og flerbrukshall

Barn og unge er stolte ambassadører for Flakstad

- Ungdom sikres reell innflytelse i saker som angår deres hverdag gjennom gode demokratiske ordninger
- Satse på ungdommer ved å tilby sommerjobber og lærlingeplasser
- Kulturhistorien knyttet til fiskeri videreføres til yngre generasjoner

Foto: SALT/Hilde Rødås Johnsen

Verdiskaping på hav og land

I dette kapitlet beskrives status, sentrale utfordringer og mulighetsrom for næringsutvikling og arbeidsplasser i Flakstad. Følgende temaområder inngår: næringsutvikling.

Hovednæringen fiskeri står for en betydelig verdiskaping i Flakstad, Kommunen har også lange jordbrukstradisjoner. De siste tiårene, og spesielt de siste 3-5 årene, har turismen i Flakstad økt betraktelig. Veksten byr på forvaltningsmessige utfordringer, men gir også grunnlag for nye tilbud og markeder. Pågangen av turister i sommerhalvåret er fremdeles stor. I tillegg opplever reiselivsbedriftene økt aktivitet gjennom året, og det har vært en vekst i tilbudet innenfor service-næringen. Kommunen opplever også økt påtrykk fra aktører «utenfra» som ønsker å etablere utleie-virksomhet og turistrelaterte tilbud.

Tabell 3: Fiskerinæringa i Flakstad per 2018 (kilde: Fiskeridirektoratet)

Fiskere	149	
Blad B	135	Snittalder 51-52 år
Blad A	14	Snittalder 69 år
Fartøy	92	Kvote: 15579,84 tonn Fangst: 10819,11 tonn Fangstverdi: 165.129.000 NOK
Gruppe 1	57	
Gruppe 2	35	
Mottak	5	
Produsenter	2	

Nasjonale reguleringer er styrende for råstofftilgang, flåtestruktur og utviklingstrekk i fiskerinæringen ned på lokalt nivå. Økt konkurranse om råstoff og strukturelle endringer påvirker fordeling av arbeidsplasser og verdiskaping, og hvordan havner vil utvikle seg i fremtiden. Ny teknologi, som elektrifisering av fiskeflåten er på vei inn, noe som kan gi grunnlag for å utnytte konkurransefortrinn knyttet til bærekraft og kvalitet innen flere næringer.

Landbruket i Flakstad er preget av nedgang i antall bruk, og en ensretting av produksjonen. De gjenværende brukene i Flakstad ivaretar en viktig rolle for bosetting, verdiskaping og kulturlandskap, som er viktig å sikre for fremtiden. Innenfor oppdrett kan utbygging bidra til nye arbeidsplasser.

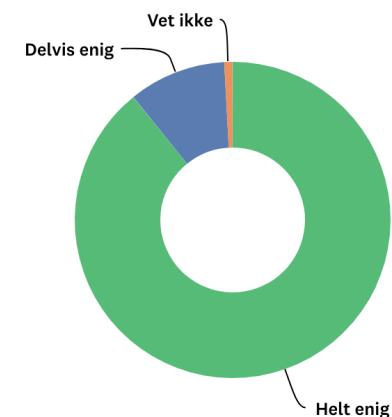
Tilgang på arbeidskraft er likevel en utfordring for næringene i Flakstad. Utenlandske sesongansatte utgjør en økende andel av arbeidskraften innen fiskeri og reiseliv, og det er behov for å stimulere til mer helårlig arbeid og bosetting. Tilgang på arbeidskraft og kompetanseoppbygging anses avgjørende for økt verdiskaping i fremtiden. Å sikre generasjonsskifter vil i tillegg være avgjørende for videreføring av flere virksomheter og arbeidsplasser både på hav og land. Dette gjelder også innenfor landbruket.

Hva sier flakstadjæringen?

Flakstadjæringen er opptatt av at Flakstad også i fremtiden skal forbli en aktiv fiskerikommune. Dette av hensyn til næringsgrunnlag, kultur og identitet.

“Det er tre ting som er viktig for Flakstad; fisken, fisken og fisken!”

Aktiviteten i havnene representerer økonomisk verdiskaping, men også kulturelle faktorer som har betydning for innbyggerne.

Figur 10: Resultatet fra spørreundersøkelsen på innbyggernes respons på påstanden «Det er viktig for meg at Flakstad forblir en aktiv fiskerikommune».

“Havnas tilstedeværelse i lokalsamfunnet gjør at barn og unge tidlig blir introdusert for fiskerinæringen. Det kan ha en positiv effekt på rekrutteringen av fremtidige fiskere.

Gode havneforhold som kan møte fremtidens behov er særlig viktig blant næringsaktørene. Nedgang i folketall sees som en trussel mot fremtidig rekruttering og investeringsvilje i bedriftene. Bolig- og næringspolitikk må derfor gå hand i hand og utvikles der det er naturlig. Boligutvikling nært arbeidsplassene og tilgang på fritidsaktiviteter vil sikre at det blir enkelt å etablere seg. Kommunen må bidra som aktiv støttespiller for lokale initiativ og sikre at gründere fremheves.

“Kommunikasjonen mellom næring og kommune må styrkes, for å sammen kunne bidra og samarbeide om kommunal samfunnsutvikling.

73 prosent av deltakerne i innbyggerundersøkelsen, og spesielt tilflytterne, mener det bør satses på videre utbygging av turistnæringen i Flakstad. Hele befolkningen etterspør bedre toalett- og sanitærforhold, parkeringsmuligheter, og er opptatt av å styrke innbyggernes trivsel i møte med turistene. Samtidig er dugnadsviljen for å bidra stor. Potensialet for videreutvikling av opplevelsesbasert reiseliv er til stede. I tillegg er flertallet opptatt av at beitenæringene må styrkes for å hindre gjengroing.

Det påpekes at det kan være utfordrende å finne jobb i Flakstad. Tilflyttere sier de må være fleksible i forhold til type jobb og være åpne for å pendle.

MÅL

STRATEGI

Hovedmål: Vi vil at Flakstad skal videreutvikles som en aktiv og fremtidsrettet fiskerikommune. Vi ønsker at primærnæringene fortsatt skal stå sterkt og videreutvikles, men også legge til rette for nye næringer. Lokale naturressurser og kvoterettigheter skal gi mest mulig verdiskaping i kommunen.

Et levende fiskerisamfunn, med attraktive havner som er tilpasset den moderne kystflåten, inkludert klimavennlig teknologi og driftsopplegg

- Videreutvikle havnene i kommunen for å imøtekomme fremtidige behov knyttet til flåtestruktur og teknologi
- Flakstad skal være ledende i gjennomføringen av «det grønne skiftet» i fiskerinæringen
- Legg til rette for etablering av kunnskapsintensive arbeidsplasser i møte mellom teknologiutvikling, kompetanse og tradisjonelle næringer

Flere unge fiskere og fartøyeiere, og en konkurransedyktig kystflåte for fremtiden

- Stimulere til at flere unge velger fiskeryrket
- Støtte opp om unge fiskere som ønsker å etablere seg med eget fartøy i Flakstad
- Legge til rette for kunnskapsoverføring mellom erfarne og nye fiskere
- Bidra til å synliggjøre kystflåtens betydning for verdiskaping og matproduksjon overfor nasjonale myndigheter og beslutningstakere
- Stimulere og legge til rette for at fiskeflåten kan nyttiggjøre seg ny kunnskap og teknologi

Et levende jordbruk som bidrar til å bevare kulturlandskapet

- Sikre arealer til fremtidig landbruksproduksjon gjennom arealplanen og tilrettelegge for generasjonsskifter innenfor landbruket
- Tilrettelegge for at eksisterende bruk kan utvide produksjonen og at eksisterende landbruksarealer og beiteområder blir utnyttet
- Legge til rette for at landbruksnæringen kan kombinere turisme og nisjeproduksjon med tradisjonelle landbruksaktiviteter
- Bidra til å synliggjøre landbrukets betydning og muligheter i Flakstad for nye generasjoner og tilflyttere

En bærekraftig utvikling av reiselivet som en viktig næring i Flakstad, der hensynet til natur, økonomi, kultur og lokalsamfunn ivaretas

- Flakstad skal ha en oppdatert reiselivsstrategi som legger føringer for en lønnsom utvikling av næringen, og en bærekraftig håndtering av turiststrømmen i samarbeid med lokale aktører og regionen for øvrig
- Bidra til at nasjonalparken gir bærekraftig naturforvaltning og samtidig utvikler lokal verdiskaping og kompetanse i Flakstad

Innovative og investeringsvillige bedrifter som skaper nye arbeidsplasser

- Lage trygge rammer for næringsutvikling som styrker investeringsvilje og reduserer investeringsrisiko
- Sikre at gründere og bedrifter som ønsker å videreutvikle eller etablere seg får god oppfølging og hjelp
- Tilrettelegge arealer til næringsutvikling i alle deler av kommunen
- Bidra til etablering av «næringspark» som kan fasilitere nye bedrifter og tilby kontorfellesskap til gründere og foretak
- Kommunen skal ha en aktiv rolle som tilrettelegger for næringsutvikling og være en medspiller for næringslivet
- Knytte lokalt næringsliv opp mot relevante FOU-miljøer og utdanningsinstitusjoner
- Kommune og næringsliv skal ha økt bevissthet rundt sammenhengen mellom verdiskaping og bosetting, og samarbeide aktivt for et levende lokalsamfunn
- Flakstad skal ha en teknologisk infrastruktur tilpasset og rustet for fremtidens behov

Dugnad, identitet og tungeskjæring

Dette kapittelet gir oversikt over status, sentrale utfordringer og mulighetsrom for Flakstad som kulturkommune. Kapittelet berører følgende temaområder: Folkehelse og frivillig sektor, barn og unge, de over 65 og demografi, inkludert integrering.

HVA ER KULTUR?

Kultur handler om mennesker, de levde liv og relasjoner som er forankret i steder. Kultur har både en praktisk og en sosial dimensjon – som omfatter både identitet, lokal praksis, normer, verdier og sosiale nettverk og aktiviteter i et lokalsamfunn.

Flakstad har lange tradisjoner som en aktiv kulturkommune, med stor aktivitet innen musikk, teater og idrett. Felles for kulturtilbudene i Flakstad er at de i hovedsak er dugnadsdrevne. Kulturskolen er i tillegg en viktig bidragsyter, og også skolen har tatt en aktiv rolle i å introdusere barn og unge for sang, musikk og drama. Flere dyktige kunstnere er bosatt i kommunen.

Mye av aktiviteten er konsentrert rundt ungdomshusene i de enkelte bygdene, i kommunesenteret fungerer Lysbøen som en felles arena for blant annet kino og revyer. I tillegg blir skolen benyttet aktivt av lag og foreninger, med aulaen som en «felles storstue». Bygdene preges i stor grad av dugnadsånd, samarbeid og tillit, og lokale lag og foreninger har utmerket seg ved å tilrettelegge aktiviteter for barn og unge og eldre. Jordbruk- og fiskerinæringens tilstedeværelse over tid har bidratt

til at også denne typen næring har fått status som en del av «det kulturelle inventaret» i kommunen. Blant annet er torsk tungeskjæring en populær tradisjon blant barn i Flakstad.

Gjennom innspillsrunder er det likevel kommunisert at det er behov for et rikere fritidstilbud til barn, unge og eldre. Og at det for mange kan være vanskelig å finne aktiviteter i Flakstad som svarer med deres interesser.

Økt mobilitet, bedre infrastruktur og global tilstedeværelse også i lokalsamfunnet gjennom de siste tiårs samfunnsutvikling påvirker lokale kulturer og samfunn. Hvordan de store samfunnsendringene påvirker lokal identitet, sosial og kulturell praksis er ofte spørsmål som vanskelig lar seg kvantifiseres. Det er derfor viktig at lokalbefolkningens meninger, perspektiver, tilhørighet og identitet har innflytelse og påvirkningskraft på lokale utviklingsprosesser i møte med den globaliserte, moderne virkeligheten.

Hva sier flakstadjæringen?

Innbyggerne i Flakstad verdsetter den sterke dugnadsånden i bygdene. Samhold og dugnadsånd sees som et positivt sætrekk ved Flakstad-samfunnet. Man ønsker å ta godt vare på ildsjelene, gi de muligheten til å utveksle erfaringer og delta i kommunale utviklingsprosesser. Ved økt dialog og samarbeid mellom bygdene, ildsjelene og kommunen er det et håp om økt innflytelse på utviklingsplanlegging i fremtiden. Dugnadsånden i bygdene kan ha betydning for at flakstadjæringen i følge innbyggerundersøkelsen føler sterkere tilhørighet til bygda de bor i enn til Flakstad som «storsamfunn».

“Små samfunn er relasjonsskapende og relasjonsbyggende. Folk er flinke til å ta vare på hverandre. Vi står samla hvis det er en sak vi kjemper for. Vi hjelper hverandre.

En stor andel oppfatter at Flakstad har mye å tilby når det gjelder tilgang på fritidsaktiviteter. Blant den yngre befolkningen er likevel ikke alle like overbevist om at det er lett å finne fritidsaktiviteter i Flakstad som interesserer dem. I

tillegg er 70 prosent av den yngre befolkningen i innbyggerundersøkelsen delvis- eller helt uenig i at kommunesenteret i Flakstad er levende. Hva gjelder fasiliteter for kultur og idrett uttrykker den yngre befolkningen i større grad enn den eldre befolkningen misnøye med dette tilbudet. Dårlig kollektivtilbud fremholdes også som en begrensning for sosial deltakelse og integrering.

“Jeg ønsker dramaskole på Lysbøen.

Tilflytteren opplever en åpen og imøtekomende kultur i Flakstad der det er lett å komme i kontakt med folk i bygda en bor i. En kjernesak for tilflyttere er at det må legges til rette for at barnefamilier kan leve et stabilt liv. Tilflyttere etterspør også flere sosiale arrangementer og at det bør være andre typer aktiviteter for de unge enn de eldre. De opplever at sosiale arrangementer er en fin arena for å treffe andre folk i regionen og at arrangementene kan ha tiltrekningskraft i regionene rundt. I tillegg blir det lagt vekt på utfordringene med et spredtbygd Flakstad:

“Det er for lite kontakt mellom bygdene, for innbyggere i bygdene som ligger nært Leknes er det lettere å delta i en sosial arena der.

“Flakstad kommune skulle hatt en «hilseminister», en som inkluderer tilflyttere og som ønsker folk velkommen.

MÅL

STRATEGI

Hovedmål: Vi vil at Flakstad skal være en aktiv kulturkommune for barn, unge og voksne, som ivaretar dugnadsånd og styrker Flakstad-identiteten

Ivareta ildsjelene og dugnadsånden i kommunen

- Synliggjøre, støtte og løfte frem dugnadsånd og ildsjeler i kommunen
- Legge til rette og gi veiledning til lag og foreninger slik at de kan fortsette sitt viktige arbeid med å skape aktivitet i hele Flakstad
- Støtte opp om lokale lag og foreninger som bidrar med aktiviteter for barn og unge
- Samarbeide aktivt med lokale lag og foreninger om integrering

Et rikt kultur- og fritidstilbud for alle aldersgrupper

- Legge til rette for idrett og et godt kultur- og fritidstilbud for barn og unge, eldre og de med utviklingshemming
- Årlig oppdatering av plan for prioritering av spillemidler for idrettsanlegg og andre arenaer
- Utrede muligheten for etablering av større anlegg som lysløype, svømmehall og flerbrukshall
- Styrke biblioteket og kinoen som sosiale arenaer
- Kulturskolen i Flakstad skal videreføres og styrkes, og det skal være lav terskel for å delta
- Tilrettelegge for at kultur skal være en integrert del av barnas hverdag i barnehage og skole
- Bidra til å skape sosiale møteplasser i alle bygder
- Tilrettelegge aktivitetstilbud for eldre som både inkluderer hjemmeboende og beboere på institusjon
- Sikre gode fysiske arenaer og lokaliteter for barne- og ungdomsrettede aktiviteter
- Det skal være oppdatert og tilgjengelig informasjon om kultur, idrett og aktivitetstilbud
- Koordinere og formidle oversikt over aktiviteter og kontaktpersoner

Bevare fiskerikulturen

- Videreformidle kulturarven knyttet til fiskeri

Arealstrategi

Dette kapitlet vil presentere hovedmål og prioriteringer som må ligge til grunn i arbeidet med fremtidig arealplan.

Arealstrategien er bindeleddet mellom samfunnsdelen og arealdelen i kommuneplanen. Den angir hovedmål og prioriteringer for kommunens langsiktige arealbruk, og skal ligge til grunn for revisjon av kommuneplanens arealdel. Mål og strategier i samfunnsplanen ligger til grunn for arealstrategien.

Flakstad kommune har en forholdsvis kompleks geografi, med umiddelbar nærhet til storhavet og med bratte fjell på alle kanter av kommunen.

Muligheten for bebyggelse ligger i skjæringspunktet mellom fjell og hav, noe som legger premisser for hvordan bebyggelsen kan fortsette å utvikle seg.

Kommunen skal ta hensyn til klimaendringer, risiko og sårbarhet i sin arealplanlegging og byggesaksbehandling. Det skal tas særlig hensyn til naturfarer og eksisterende og fremtidige klimaendringer. For Flakstad er det forhold knyttet til nedbør, flom, stormflo og ulike typer skred som er spesielt relevant i samfunnsplanlegging,

arealplanlegging og byggesaksbehandling ¹.

Flakstad skal ønske nye innbyggere velkommen, og legge til rette for tilflytting for å ta del i befolkningsveksten som skjer i regionen. I tillegg tilrettelegge for næringsutvikling og flere arbeidsplasser. Kommunen skal legge til rette for økt verdiskaping innen turisme og samtidig forvalte turismen på en måte som oppleves som bærekraftig for lokalsamfunnet.

¹ Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2015

Hovedmål:

Flakstad har et levende kommunesenter og attraktive og bærekraftige bygder og fiskevær

Prioriteringer kommunen må følge:

- Kommunen skal ha en tydelig og oppdatert areal- og boligpolitikk som skiller mellom bolig, fritidsbolig og bolig for korttidsutleie.
- Tilrettelegge for arealer til boligbygging i alle bygdene i kommunen.
- Legg til rette for utvikling av et differensiert boligtilbud. Både for eie- og leiemarked, også korttids og sesongbasert.
- Legge til rette for sosiale møteplasser på flere nivåer for alle aldre.
- Bygdene skal være attraktive bo- og arbeidssteder.
- Det offentlige samarbeider med de private for utvikling i hele kommunen.
- Nye omsorgsboliger skal ses i sammenheng med omsorgs- og helsefunksjoner, butikk og andre relevante sentrumsaktiviteter.
- Boligutvikling og sentrumsfunksjoner ses i sammenheng med næringsutvikling.
- Ramberg skal videreutvikles som et moderne kommunesenter.
- Arealplan skal legge til rette for utvikling av idrett og kulturfasiliteter i samarbeid mellom kommune og lokale organisasjoner.

Hovedmål:

En bærekraftig kommune der hensynet til miljø ivaretas

Prioriteringer kommunen må følge:

- Sikre et levedyktig landbruk som ivaretar verdiskaping, kulturmiljø og -landskap, og tiltak som legger til rette for generasjonsskifte i landbruket.
- I påvente av gang og sykkelsti, etablere gangforbindelse mellom Ramberg og Jusneset.
- Turismen skal forvaltes på en slik måte at den oppleves som bærekraftig for lokalsamfunnet.
- I samarbeid med nasjonalparkstyret, utvikle Fredvang som nordre innfallsport til Lofotodden nasjonalpark og bidra til å løse utfordringer knyttet til parkering, sanitæranlegg og avfallshåndtering.
- Kulturhistoriske og/eller naturikoniske friluftsområder skal ikke privatiseres, kommersialiseres, dekkes til eller bygges på, med mindre det er til offentlig gode.
- Sikre allmenhetens tilgang til Rambergstranden og øvrige strender i kommunen jf. Pbl. § 1-8.
- Tydeliggjøre turer og tilgangen til naturen i hver bygd.

Hovedmål:

God infrastruktur og sikker samferdsel

Prioriteringer kommunen må følge:

- Før utbygging og endring av topografi omkring havnene, vurder om det bør være krav om konsekvensutredning i forhold til endret bølgegang ved stormflo.
- Prioritere tiltak som reduserer og håndterer naturfarer i forhold til infrastruktur og bebyggelse.
- Jobbe aktivt for å forbedre kollektivtransporttilbudet innad i kommunen og til nabokommunene.
- Infrastruktur som E10, internkommunikasjon, og øvrig kommunikasjon som gang- og sykkelvei og nærhet til natur skal legges til rette for.
- Gang- og sykkelsti, med avkjøringer langs E10 og parkeringsplasser vil være sentralt for utviklingen av Ramberg som kommunesenter.
- Arealplan legger til rette for at tiltak nevnt i Hovedplan for vannmiljø, vann og avløp 2018-2028 gjennomføres.
- Kommunen jobber strategisk for rassikring og innkorting av E10.
- Strategisk arbeid for å realisere Nasjonal Transportplans prosjekt E10 Nappstraumen – Å.
- Jobbe aktivt for å forbedre kollektivtransporttilbudet innad i kommunen og til nabokommunene.
- Tilrettelegge nødvendig infrastruktur som møter behov for avfallshåndtering og toalettfasiliteter tilpasset den økte turiststrømmen.

Hovedmål:

Lofotens beste kommune for barn og ungdom

Prioriteringer kommunen må følge:

- Skolene og barnehagene i Flakstad skal ha gode og attraktive utearealer, ha godt innemiljø og lite støy.
- Vi skal legge til rette for fysisk utfoldelse i barnehage, skole og fritid.
- Utvikle og vedlikeholde uteområder som stimulerer til lek og aktivitet.
- Barn og unge skal i størst mulig grad kunne gå eller sykle trygt i sitt nærmiljø.
- Leke- og møteplasser med mulighet for fysisk aktivitet i alle bygdene.
- Det skal være trygge og gode oppvekstvilkår.
- Vi skal legge til rette for at barn og unge får medvirke i arealplanprosesser.
- Vi skal jobbe for gode kollektivforbindelser.
- Fasiliteter for innendørs- og utendørsaktiviteter vektlegges.
- Det skal være kort avstand mellom et variert aktivitets- og kulturtilbud og sentrale funksjoner for barn og unge.
- Relevant planverk skal på alle nivå legge til rette for et rikt aktivitetstilbud.

Hovedmål:

Et levende næringsliv i vekst

Prioriteringer kommunen må følge:

- Opprettholde dagens havnestruktur og legge til rette for at havnene utvikles i tråd med den generelle utviklingen i fiskerinæringen.
- Det offentlige samarbeider med de private for utvikling i hele kommunen.
- Kystsoneforvaltningen tar hensyn til fiskeri- og havbasert næringsvirksomhet.
- God dialog mellom kommune og næringsliv for å stimulere til utvikling.
- Legge til rette for at landbruksnæringen kan kombinere turisme med tradisjonelt landbruk.
- Arbeide for å eliminere flaskehals for inn og utferdsel til havnene i Flakstad.
- Kystsoneplan vurderes tatt inn som del av arealplan.
- Kommunen har god kontakt med fiskeri- og havbruksnæringen og kartlegger områder på land og i sjø som i fremtiden kan bli aktuell for utvikling.

Vedlegg

Kildeliste

Relevant informasjon og kunnskapsgrunnlag.

Flakstad Kommune

Boligpolitisk handlingsplan
Fremtidens Fiskevær - Flakstad

Regjeringen.no

«Nasjonale forventninger 2015»
«Berekraftige byar og sterke distrikt» (2016/17)

Norsk Klimaservicesenter

«Klimaprofil Nordland - et kunnskapsgrunnlag for klimatilpasning»

Nfk.no (Nordland fylkeskommune)

«Fylkesplan 2013–2025»
«Regional plan for by- og regionsenterpolitikk 2017-2025»

Revidert status for interkommunalt samarbeid i Nordland (2014)

«Revidert status for interkommunalt samarbeid i Nordland»

FN

«Bærekraftig utvikling»
<https://www.fn.no/Tema/Fattigdom/Baerekraftig-utvikling>

SSB

«Kommunekatalog»
<https://www.ssb.no/offentlig-sektor/>

[kommunekatalog/endringer-i-de-regionale-inndelingene](#)

Miljøverndepartementet

«Kommuneplanprosessen – samfunnsdelen – handlingsdelen»
<https://www.regjeringen.no/contentassets/493007ab4f9349a295a34982f77173ec/t-1492.pdf>

Lovdata

«Plan- og bygningsloven»
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/*#KAPITTEL_4-1

«Forskrift om vern av Lofotodden nasjonalpark i Moskenes og Flakstad kommuner i Nordland fylke»
<https://lovdata.no/dokument/MV/forskrift/2018-06-22-1001>

Flakstad Historielag

«Flakstad kommune»
<http://www.flakstadhistorielag.no/index.php/gardene>

Regjeringen

«Ny nasjonalpark i Lofoten»
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-nasjonalpark-i-lofoten/id2605166/>

«Nasjonalparker og andre verneområder»
<https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/friluftsliv/innsiktsartikler-friluftsliv/nasjonalparker-og-andre-verneomrader/id2076286/>

Nyttige kilder

Nyttige nettsider å følge med på for Flakstadværingen.

Flakstad Kommune

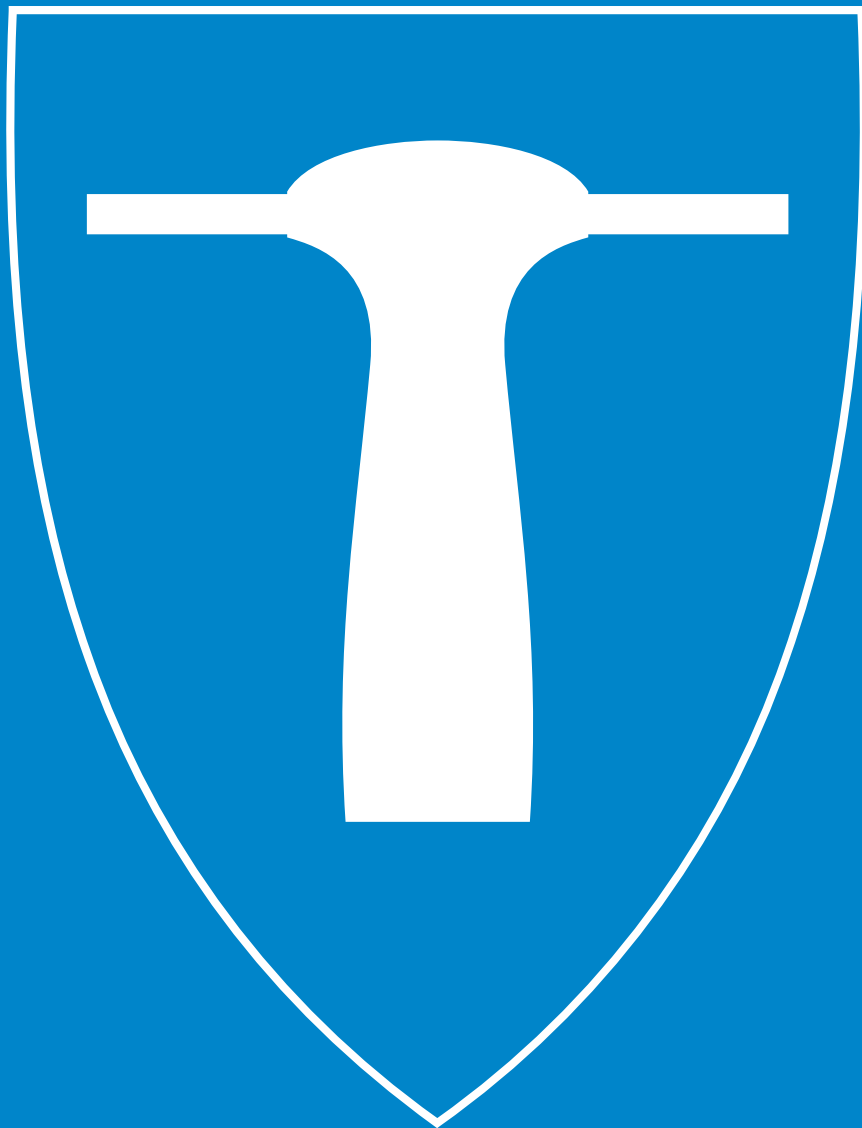
<https://flakstad.kommune.no/>

SALT Lofoten AS

<https://salt.nu/>

Nordland Fylkeskommune

<https://www.nfk.no/>

FLAKSTADSAMFUNNET MOT 2031

FLAKSTAD KOMMUNE · KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2019-2031